

*Nationella underrättelsecentret, NUC,
inom den myndighetsgemensamma satsningen mot
den grova organiserade brottsligheten, redovisar:*

Lägesbild av den grova organiserade brottsligheten

NUC Rapport 2011:3

Öppen version

Ekobrottsmyndigheten

Försäkringskassan

Kriminalvården

Kronofogden

KUSTBEVAKNINGEN

Polisen

Skatteverket

Säkerhetspolisen

Tullverket

NUC Rapport 2011:3

Ansvarig utgivare: Rikspolisstyrelsen

Box 122 56, 102 26 STOCKHOLM

Dnr: A-480-1229/11

Tryck RPS tryckeri, Stockholm 2011

Sammanfattning

Bekämpningen av den grova organiserade brottsligheten bedrivs med utgångspunkt i en myndighetsgemensam nationell lägesbild som ligger till grund för den gemensamma verksamhetens strategiska inriktning. Föreliggande lägesbild är den öppna versionen. Lägesbilden är viktig för att öka svenska myndigheters kunskap och förmåga att gemensamt beskriva och bekämpa grov organiserad brottslighet.

Nationella underrättelsecentret (NUC) har använt två typer av material som underlag till denna rapport. Dels har material om s.k. "strategiska personer" – vilka är de kriminella som utifrån ett antal parametrar har bedömts utgöra ett påtagligt hot mot samhället – använts. Dels har detta individbaserade underlag kompletterats med respektive myndighets generella lägesbilder av den grova organiserade brottsligheten.

Den genomsnittliga strategiska personen är en man, brottsaktiv i storstadsområden och med en relativt lång brottskarriär bakom sig. Det är troligt att narkotika- och dopningsbrott tillsammans med ekonomisk brottslighet utgör de huvudsakliga kriminella verksamheterna för de strategiska personerna. Förutom de direkt inkomstbringande brotten är de dömda och misstänkta för en stor mängd brott som begås i syfte att möjliggöra och underlätta brottsupplägg de är involverade i, till exempelvis våldsbrott eller urkundsförfalskning. Brottsligheten begås inom olika branscher som bedöms vara väl anpassade till den kompetens nätverket besitter, de tillfällen som ges och de brister i kontroll som utnyttjas.

Det finns tecken på en ökad professionalitet inom den grova organiserade brottsligheten i form av ökad flexibilitet och ökat användande av specialister. Kontaktnäten kring de strategiska personerna är ett viktigt verktyg för dem som stöd för såväl den direkt inkomstbringande brottsligheten som för den möjlighetsskapande brottsligheten, exempelvis våldskapacitet. Förtroende är en central sammanhållande faktor som bygger på en eller flera olika typer av historia individerna emellan. Förtroendet kan exempelvis ha sitt ursprung i en gemensam uppväxt, släktskap, gemensamt ursprung, anstaltsvistelse tillsammans eller att personerna på annat sätt har bevisat att de är att lita på för varandra.

Inom flera brottstyper som de strategiska personerna bedriver utnyttjas brister i samhällets skydd mot brottslighet. Bristerna kan delas in i två övergripande kategorier:

- **Kontrollsystem.** Bristerna inkluderar myndighetsseparerade kontrollsystem, lång och fördröjd kontrollprocess, att kontrollsystemen är förutsägbara samt den svåra balansgången mellan dels serviceperspektivet för medborgarna och behovet av kontroller och brottsbekämpning. Även den privata sektorns roll diskuteras.
- **Värderingar.** Bristerna inkluderar vikten av förtroende för rättsväsendet, uppbyggnaden av det kriminella varumärket i relation till den skeva mediarapporteringen, allmänhetens acceptans för informell ekonomi och hur otillåten påverkan används.

Slutsatsen är att för att vara framgångsrik i sin brottslighet krävs det ett brett kriminellt kunskapsspektra för att kunna variera sin brottslighet samt att ha förmågan att agera i gråzonen mellan legal och illegal verksamhet för att undgå myndigheternas uppmärksamhet. Det krävs även ett kvalificerat kriminellt kontaktnät som kan erbjuda de kompetenser som man själv inte besitter. Det går även att dra slutsatsen att det både inom kontrollverksamheterna och underrättelsearbetet är svårt att känna igen brottsligheten i informationsflödet. Avvägningar från myndigheternas sida behöver göras mellan service, tillgänglighet, förenklingar och effektivitet å ena sidan och kontroll och brottsbekämpning å andra sidan.

Innehållsförteckning

1	Den myndighetsgemensamma lägesbilden av den grova organiserade brottsligheten.....	1
	Underlag, metod och disposition	1
2	Aktörerna och verksamheterna	2
	Äldre är mer avancerade och mindre våldsamma	2
	Agerar till stor del i storstad och internationellt	2
	Inkomstbringande och möjlighetsskapande brottslighet.....	3
	De kriminella kontaktnäten.....	3
	De legala och illegala marknaderna.....	4
3	Brister i samhällets skydd mot brottslighet	5
	Brister inom kontrollsystemen.....	5
	Brister inom värderingar	6
4	Slutsatser.....	8

1 Den myndighetsgemensamma lägesbilden av den grova organiserade brottsligheten

Regeringen beslutade den 17 juli 2008 att satsa på en bred mobilisering mot den grova organiserade brottsligheten. I beslutet understryker regeringen vikten av att bekämpningen av den grova organiserade brottsligheten bedrivs med utgångspunkt från en myndighetsgemensamt framtagen nationell lägesbild av den grova organiserade brottsligheten vilken Samverkansrådet har beställt. Lägesbilden ska tas fram i en hemlig och en öppen version. Detta är den öppna versionen.

Lägesbilden har i enlighet med uppdraget tagits fram i samverkan mellan de tio myndigheterna inom Nationellt underrättelsecentrum (NUC). NUC ska ansvara för sammanställningen och för att redovisa lägesbilden vid Samverkansrådets möte den 25 oktober 2011. Föreliggande lägesbild är den fjärde i ordningen.

Underlag, metod och disposition

Underlaget som har använts för analysen i denna lägesbild är den kunskap om de kriminella personer som är inrapporterade till NUC från de samverkande myndigheterna och som efter gemensam bedömning utifrån ett antal parametrar har ansetts utgöra ett påtagligt hot mot samhället. Dessa kriminella kallas i denna lägesbild för "strategiska personer". Resultaten från detta individbaserade underlag har kompletterats med respektive myndighets mer generella lägesbild av den grova organiserade brottsligheten.

Eftersom flera av myndigheterna har egna lägesbilder av den grova organiserade brottsligheten och att det i dessa återfinns utförliga deskriptiva delar, har NUC valt att i huvudsak presentera resultaten av de olika analyserna som har genomförts och i mindre utsträckning redogöra för de deskriptiva delarna.

Dispositionen ser ut som följer:

- **Aktörerna och verksamheterna.** I detta kapitel beskrivs de kriminella personerna och den typ av brottslighet de utövar. Särskilt diskuteras de kriminella förtjänsterna och vilka kontakter, funktioner och verktyg som används för att möjliggöra brottsligheten.
- **Brister i samhällets skydd mot brottslighet.** I detta kapitel diskuteras de brister i samhällets skydd mot brottslighet som de kriminella utnyttjar.

2 Aktörerna och verksamheterna

Den genomsnittlige strategiska personen är en man, brottsaktiv i storstadsområden och med en relativt lång brottskarriär bakom sig. Myndigheternas egna generella lägesbilder av den grova organiserade brottsligheten bekräftar att kriminella aktörer oftast är män. Det finns dock vissa brottsområden där myndigheterna ser något fler kvinnor som kriminella aktörer.

Brottsligheten de har begått eller som de kan misstänkas för att ha begått kan delas in i fem övergripande kategorier: ekonomisk brottslighet¹, tillgreppsbrott², narkotika- och dopningsbrott³, smugglingsbrott⁴ samt hot- och våldsbrott⁵.

Det är troligt att narkotika- och dopningsbrott tillsammans med ekonomisk brottslighet utgör de huvudsakliga kriminella verksamheterna för de strategiska personerna. Förutom de direkt inkomstbringande brotten är de dömda och misstänkta för en stor mängd brott som begås i syfte att möjliggöra och underlätta den inkomstbringande brottsligheten de är involverade i.

Äldre är mer avancerade och mindre våldsamma

Det förefaller som att äldre gärningsmän begår mer avancerad brottslighet med mindre inslag av våld. En mer avancerad brottslighet kräver att en "kriminell infrastruktur" finns på plats som bygger på kriminella kontakter, förtroenden, erfarenhet, utbildning, yrkesbakgrund och kunskap. De äldre har genom åren haft möjlighet att skaffa sig dessa delar. Myndigheternas egna generella lägesbilder

¹ Med ekonomisk brottslighet avses alla former av bedrägerier, momsfuskar, skatte- och bokföringsbrott, svartarbete etc.

² Med tillgreppsbrott avses rån, stöld, häleri.

³ Med narkotika och dopningsbrott avses konsumtions och distributionsrelaterade brott.

⁴ Med smugglingsbrott avses brottslig verksamhet där något eller någon förs över nationsgräns t.ex. alkohol, tobak, narkotika, petroleumprodukter, människor (trafficking) etc.

⁵ Med hot- och våldsbrott avses våldsbrott som mord och anstiftan till mord, misshandel (grov) och anstiftan till misshandel samt utpressning.

bekräftar att de mest framgångsrika kriminella personerna verkar vara i 30-, 40- och 50-årsåldern.

De äldre personerna har som regel högre legal inkomst än de yngre. Troligtvis beror detta på att de äldre har haft möjlighet att via företag och anställningar få en legal inkomst men även att de äldre i större omfattning förvaltar sina brottsvinster istället för att spendera dem, exempelvis via företag.

Agerar till stor del i storstad och internationellt

Den typ av brottslighet som framkommer i materialet förefaller ha bäst förutsättningar att utövas i storstadsregion och internationellt. De medelålders männen är främst brottsaktiva i storstäder och internationellt till skillnad från de yngre av dem som är mer aktiva i landsbygdsregioner.

I storstäder och internationellt finns den stora efterfrågan och det stora utbudet av kriminella varor och tjänster. Ett exempel är narkotikamarknaden, där alla typer av narkotika är vanliga i storstäder medan tillgången är begränsad när det gäller viss narkotika i övriga landet. Även möjligheter till penningtvätt är större i storstäder, till exempel genom en större förekomst av växlingskontor och kasinon. I storstäder är den sociala kontrollen lägre och det är lättare att vara anonym vilket tilltalar den organiserade brottsligheten. De kriminella som är brottsaktiva i storstad eller internationellt förekommer oftare som rapporterade för misstänkt penningtvätt jämfört med de som är brottsaktiva utanför storstad.

Den svenska bilden av den organiserade brottsligheten överensstämmer i mångt och mycket med Europols bild om ett nytt kriminellt landskap. Det finns tecken på en ökad professionalitet i form av flexibilitet och användande av specialister.

Särskilt bör nämnas att den internationella aspekten förekommer oftare som något grundläggande inom brottsligheten. Internationaliseringen har i huvudsak två sidor.

Dels kan de kriminella aktivt rikta sin brottslighet mot det land där man bedömer att förutsättningarna för att begå den är bäst. Dels är det internationella perspektivet ett verktyg som möjliggör en mer storskalig brottslighet och mer komplexitet för att försvåra för brottsbekämpande myndigheter.

Sverige ligger geografiskt sett i Europas periferi och är i ett internationellt perspektiv en liten marknad men med köpstarka konsumenter. Normalt finns de största legala marknaderna där befolkningskoncentrationen är hög och inkomsterna höga, vilket i stort även gäller för de illegala marknaderna. Därmed finns det möjlighet för avsättning av såväl flera som mer dyrbara kriminella varor och tjänster.

Inkomstbringande och möjlighetsskapande brottslighet

De strategiska personerna och personerna i deras närmaste kriminella kontaktnät begår en mängd olika inkomstbringande och möjlighetsskapande brott. Vissa möjlighetsskapande brott skapar förutsättningar för att använda de kriminella förtjänsterna (exempelvis penninghäleri) medan andra skapar förutsättningar för den direkt inkomstbringande brottsligheten (exempelvis våldsbrott och urkundsförfalskning).

Det äldre kriminella har i genomsnitt en högre legal inkomst jämfört med de yngre. Sannolikt utgör den legala inkomsten en nödvändig fasad för de äldre för att kunna smälta in i samhället, vilket för de yngre kan vara mindre viktigt eftersom deras jämnåriga har en mer osäker ekonomisk situation.

De kriminella kontaktnäten

Inom företagandet i samhället kan en företagare välja att inkludera en delägare med kompletterande kompetens för att företagaren anser att det kommer att ha en gynnsam effekt på företagets avkastning. Företagaren bedömer att avkastningen kommer att öka även om den måste delas med den andra delägaren. Samma incitament gör att kriminella väljer att samarbeta kring somliga brott. Olika typer av kompetens krävs för att kunna genomföra viss

brottslighet och den genomsnittliga förväntade avkastningen per person förväntas att öka i och med samarbetet.

Precis som en företagare vänder sig den kriminella till en person som besitter rätt kompetens och som han har förtroende för. Inom den kriminella världen är förtroende sannolikt än mer viktigt än inom näringslivet. Man kan säga att förtroende är en sammanhållande faktor som bygger på en eller flera olika typer av historia individerna emellan. Förtroendet kan exempelvis ha sitt ursprung i en gemensam uppväxt, släktskap, gemensamt ursprung eller anstaltsvistelse tillsammans. Inom gängmiljön är själva medlemskapet garantin, eftersom medlemmarna under en tid har tvingats bevisa att de är att lita på.

Kontaktnäten omkring den strategiska personen är viktiga och det finns typer av funktioner som utgör ett särskilt stöd för såväl den inkomstbringande som den möjlighetsskapande brottsligheten. Det är vanligt att de strategiska personerna har en annan kriminell som står denne mycket nära – en ”högra hand”. Dessa typer av personer används för en mängd olika kriminella syften och aktiviteter.

Det krävs även personer i kontaktnätet som är kunniga i att hantera pengar. Dessa behöver inte ha kännedom om brottsligheten eller direkt medverka i den utan de bistår främst med sina kunskaper när ett specifikt behov uppstår. Flera av de strategiska personerna har även personer med funktioner som är kunniga i logistik i sitt kontaktnät.

Som nämnts tidigare är tillgång till våldskapital nödvändigt i den kriminella världen och dessa personer syns tydligt i de strategiska personernas kriminella kontaktnät. En del av kontaktnäten innehåller funktioner som utgör renodlade systemhotande element. Dessa personer utövar bl.a. påtryckningar mot personer som arbetar inom rättsväsendet. Flera har dessutom personer i kontaktnäten som ger tillgång till legala miljöer samt personer som företräder den strategiska personen i vissa sammanhang.

De legala och illegala marknaderna

Den ekonomiska vinningen bedöms vara den främsta drivkraften till brottsligheten men hur pengarna används och vad man vill uppnå skiljer sig åt mellan individerna och situationerna. Inkomstbringande verksamheter kan vara både legal och illegal och båda ekonomierna är integrerade i samhället. Detsamma gäller för de möjlighetsskapande verksamheterna. Funktioner i det legala samhället har ofta illegala motsvarigheter; exempelvis kan indrivning av skulder ske legalt med stöd av lagstiftningen eller illegalt med stöd av ett våldskapital.

Det finns sannolikt brottslig verksamhet som nästan enbart sker inom en illegal ekonomi. Till exempel behöver brottsvinning från ett narkotikaparti inte passera den legala ekonomin för att kunna investeras i ett nytt narkotikaparti. Dock kan köparna av narkotikan betala med pengar från den legala ekonomin, till exempel lön. Omvänt kan narkotikaförtjänster finansiera de kontanta konsumtionsutgifter som en kriminell persons familj och släkt har. De legala förtjänsterna används då till sådant som inte kan betalas kontant.

Det kan krävas möjlighetsskapade brott både före och efter en inkomst. För att till exempel få möjlighet att driva en garderob som entrévärd kan en kriminell behöva använda möjlighetsskapande våld. Inkomsterna från garderoben består av svarta kontanter som ibland behöver bli vita. Det innebär att det krävs möjlighetsskapande brott för att tvätta dem vita.

Vissa inkomstbringande brott, såsom bolagstömningar, är avancerade och kräver många olika delar av möjlighetsskapande brott. Andra typer av brott kan vara mindre avancerade och kräver därmed färre möjlighetsskapande brott. Det krävs dock både inkomstbringande och möjlighetsskapande brottslighet för att tjäna och kunna använda pengar från brott.

Brottsligheten begås inom olika branscher som, av brottslingen, bedöms vara väl anpassade till den kompetens nätverket besitter, de tillfällen som ges och de brister i kontroll som kan utnyttjas. De strategiska personerna har ett särskilt intresse för och

verkar inom vissa typer av branscher där de verkar både inom den legala och den illegala sfärerna av verksamheterna, exempelvis byggbranschen, restaurangbranschen, detaljhandeln och fordons- och transportbranschen.

3 Brister i samhällets skydd mot brottslighet

Brister inom kontrollsystemen

Separerade kontrollsystem

Det kan konstateras att de kriminella aktivt utnyttjar att de samverkande myndigheternas kontrollsystem är separerade. De bedriver sin brottslighet på ett sätt som berör flera olika myndigheter och andra aktörer, man kan säga att de bedriver myndighetsöverskridande brottslighet.

Relativt låga straffsatser samt läns- och myndighetsgränserna försvårar för svenska myndigheter att kartlägga kriminella personer. Dessa faktorer gör att Sverige är ett land som attraherar kriminella jämfört med många andra länder. Kriminella utnyttjar även landsgränser, till exempel genom att uppge information som är svår att kontrollera eller genom att driva företag utomlands trots näringsförbud i Sverige.

Genom att utnyttja bristerna i kontrollsystemen kan inkomstbringande brottslighet begås. Det rör sig ofta om typer av brottslighet med lågt straffvärde men som i omfattande mängd genererar stora vinster till huvudmännen.

Kunskapen om de kriminella förtjänsterna

Flera brottstyper ger stora inkomster till de kriminella aktörerna men det saknas en samlad bild av på vilket sätt de kriminella använder de kriminella förtjänsterna. Det råder konsensus kring att det mest effektiva för att bekämpa grov organiserad brottslighet är att "ta pengarna". De olika myndigheterna har kunskap som tillsammans torde ge en än mer precis bild och som ytterligare skulle öka myndigheternas förmåga att kartlägga och förverka kriminella förtjänster.

Lång och fördröjd kontrollprocess

Tiden mellan den brottsliga händelsen, kontroll, anmälan, utredning och återföring av vinningen är

ibland lång vilket skapar möjligheter för olika typer av kriminella verksamheter. Det möjliggör att ett brottsupplägg kan användas under lång period innan det upptäckts och beivras. Fördröjningen i kontrollprocessen utnyttjas särskilt vid genomförandet av vissa typer av brott.

Serviceperspektivet, kontrollsystemens förutsägbarhet och brottsbekämpningen

Myndigheternas dubbla uppdrag avseende service och brottsbekämpning är en yta där två värderingar ska mötas. Detta innebär att medborgar- och företagsvänliga förändringar till stor del också är förändringar som underlättar att begå brott.

NUC kan konstatera att de strategiska personerna har identifierat och utnyttjar tillståndsgivande myndigheter som traditionellt inte konfronteras med brottslighet och heller inte är brottsbekämpande. Dessa myndigheter har liten eller ingen beredskap och erfarenhet av att handlägga och besluta i ärenden med kopplingar till grov brottslighet.

Förutsägbarhet utnyttjas i flera olika brott. De kriminella är väl medvetna om vad de olika myndigheterna har möjlighet att göra samt de krav som ställs på service och snabbhet i handläggningen. De kontroller som genomförs är inte alltid tillräckligt djuplodande av olika skäl vilket ibland innebär att förfalskade uppgifter inte upptäcks. Det beror delvis på att vissa uppgifter är svåra att kontrollera men även på hur mycket resurser som avsätts för kontroll samt bristande kunskap om vad det är man letar efter.

Privata sektorns del i samhällets skydd mot brottslighet

En viktig samarbetspartner för att förebygga och upptäcka brottslighet är den privata sektorn. Brister hos den privata sektorn utnyttjas av de kriminella. Olika privata aktörer kan utnyttjas som möjliggörare för brottslighet till exempel i de fall ekonomiska intressen går före säkerhetsfrågor.

Brister inom värderingar

Förtroendet för rättsväsendet

Det är oroväckande många av de kriminella som har utövat eller anstiftat våld, hot och trakasserier mot vittnen och målsägare på ett systematiskt sätt. Denna typ av otillåten påverkan ger följd effekter eftersom de kriminella individerna skapar ett rykte om sig som farliga. Denna typ av brottslighet avskräcker även människor från att anmäla brott eller att vittna.

Inom detta område finns det brister både i skyddet för de drabbade och en okunskap om målsägarens och vittnens skyldighet att delta i rättsprocessen. Många myndigheter har av olika skäl, effektivisering eller rationalisering, minskat närvaron i landet och istället koncentrerat verksamheten till ett mindre antal orter. Det kan få allmänheten att uppleva att samhället inte uppfyller sitt grundläggande uppdrag om att garantera ordning och säkerhet.

Det kriminella varumärket och mediareporteringen

De kriminella bygger ofta sin brottslighet på ett skrämselkapital. Skrämselkapitalet används målmedvetet och som en strategi för att lyckas med den kriminella verksamheten.

Bilden som förmedlas av den grova organiserade brottsligheten i massmedia och populärkultur är inte representativ för den verklighet som myndigheterna ser. Uppbyggnaden av individernas kriminella varumärke bygger på ett "kändisskap", ett skrämselkapital och en bild av rikedom. Denna bild bekräftas genom rättsväsendets reaktioner. Om en rättegång mot en gängmedlem hårdbevakas av tungt beväpnad polispersonal utgör det exempelvis ett stort symbolvärde och skapar rubriker i media och bygger på skrämselkapitalet.

Det är viktigt att myndigheterna bidrar till den bild av grov organiserad brottslighet som beskrivs i massmedia. Att visa på hur den kriminella livsbanan egentligen ser ut, dvs. den våldsamma miljön, ständig oro, hur de yngre utnyttjas och det "oglamorösa" liv de flesta kriminella faktiskt lever

kan motverka de kriminellas skrämselkapital samt ha en förebyggande effekt för nyrekryteringen inom den grova organiserade brottsligheten.

Allmänhetens begränsade kunskap om och acceptans för den informella ekonomin

I vissa avseenden finns det en acceptans hos allmänheten för en informell ekonomi samt en begränsad kunskap om vad som finansierar den grova organiserade brottsligheten. Detta är viktiga förutsättningar för den grova organiserade brottslighetens möjlighet att tjäna pengar på brottsligheten. Även om en anseelig del av de pengar som förekommer i den informella ekonomin är brottspengar är de så sammanflätade med den legala ekonomin att ekonomierna svårigen kan särskiljas.

Acceptansen för den informella ekonomi gör att många köper till exempel illegal diesel, alkohol och cigaretter trots att många vet att ett så lågt pris är möjligt endast om skatterna inte har betalats på ett korrekt sätt. Samma typ av acceptans återfinns inom bidragsbrotten. Denna acceptans förekommer inom samtliga grupper i samhället, bland såväl höginkomsttagare som låginkomsttagare.

Otillåten påverkan

Den grova organiserade brottsligheten utövar regelbundet otillåten påverkan genom våld, hot och trakasserier och försöker systematiskt utnyttja sociala kontakter i syfte att få tillgång till sekretessbelagd information.

Generellt sett saknar den grova organiserade brottsligheten avsikt och förmåga att genom otillåten påverkan allvarligt skada den demokratiska processen som helhet. Vissa personer har dock både avsikt och förmåga att skada och störa grundläggande demokratiska processer så som rättsprocessen, verkställandet av politiska beslut samt i viss mån den fria debatten.

Att förtroendevalda, tjänstemän och journalister utsätts för våld från personer inom den grova

organiserade brottsligheten är ovanligt. Flera av de strategiska personerna utsätter dock regelbundet poliser för våld i samband med ingripanden. Även hot och trakasserier är en vanlig form av otillåten påverkan som utövas både av de strategiska personerna och av den grova organiserade brottsligheten generellt. Våldet är sällan planerat eller beräknande och hot övergår sällan i våld. Det kan dock i förlängningen leda till passivitet ("självrensning") eller på annat sätt påverka myndighetsföreträdarens tjänsteutövning.

Det är ett allvarligt problem att den grova organiserade brottsligheten försöker få sekretessbelagd information i syfte att underlätta brottsligheten, undvika upptäckt eller undgå lagföring. Med få undantag handlar det om myndighetsföreträdare som utan hot, tvång eller ekonomiska incitament, mot bakgrund av en släkt-, vänskaps- eller kärleksrelation förmås att lämna ut sekretessbelagd information.

4 Slutsatser

Denna lägesbild har i hög utsträckning utgått från de strategiska personerna. I och med detta angreppssätt och den fördjupade analysen av dessa personer och deras brottslighet, brottsverktyg, ekonomi och funktioner som utnyttjas har ny kunskap om den grova organiserade brottsligheten erhållits.

I stora drag kan den nya kunskapen sammanfattas i en ökad förståelse för vilka aktörerna är och hur och varför aktörerna agerar som de gör samt vilka brister som utnyttjas i samhällets skydd mot brottslighet.

Även om de strategiska personerna inte kan anses representativa för hela den grova organiserade brottsligheten så är de representativa för den typ av kriminella som Nationellt underrättelsecenter och de Regionala underrättelsecentrumen kan agera emot.

Resultaten har även skapat en förstärkt uppfattning om att för att vara framgångsrik i sin brottslighet krävs det ett brett kriminellt kunskapsspektra för att kunna variera sin brottslighet samt ha förmågan att agera i gråzonen mellan legal och illegal verksamhet för att undgå myndigheternas uppmärksamhet. Det krävs även ett kvalificerat kriminellt kontaktnät som kan erbjuda de kompetenser som man själv inte besitter. Det mesta tyder på att de agerar relativt rationellt i sitt kriminella värv. Emellertid, eftersom de är så pass multikriminella är det trots rationaliteten svårt att förutspå deras nästa steg.

Både inom kontrollverksamheterna och inom underrättelsearbetet är det svårt att känna igen brottsligheten i informationsflödet. Avvägningar från myndigheternas sida behöver göras mellan service, tillgänglighet, förenklingar och effektivitet å ena sidan och kontroll och brottsbekämpning å andra sidan. Det handlar helt enkelt om att hitta rätt balans i detta avseende. För att kunna begränsa kontrollverksamheterna krävs det i stället kunskap och metoder för att ändå kunna hitta de som missbrukar systemet.

Sammanfattningsvis ger resultaten av analysen av de strategiska personerna möjlighet att rikta fokus mot de kriminella som passar in i profilen som tagits fram men som inte har blivit djupgående kartlagda än. Bristerna som har identifierats att de utnyttjar ger

vid handen att det går att ta fram indikatorer för att hitta för myndigheterna helt okända kriminella i det omfattande informationsflödet.

Ansvarig utgivare:
Rikspolisstyrelsen
Box 12256, - 102 26 Stockholm